

СЛОБОДА СТОДЕСЕТОДИШЊИЦЕ КОЧИЋЕВЕ "ОТАЏБИНЕ" У ДВАДЕСЕТПЕТОГОДИШЊИЦИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Свако слово, свака ријеч, сваки лист, сваки број Кочићеве "Отаџбине", сваки сарадник и читалац овог патриотског листа, сваки дан у стодесетогодишњици узидани су у Републику Српску и њено двадесетпетогодишње постојање. И Кочићева "Отаџбина" и Република Српска заједнички значе слободу. Кочић је Слободи "Отаџбине" посветио ове снажне ријечи: "Са твојих као крв црвених усана вјечито струје и шуме слатке и опојне ријечи, које вјековима из темеља потресају, које прегажено робље до уздрхталог заноса усхићују... Вјекови би потамњели, народи би подивљали, да високо не сија звијезда Твоја".

Висока звијезда слободе, коју је писац и бунџија Петар Кочић призивао и прижељкивао надахнутим ријечима у писму својој сапутници Милки из затвора у Тузли, сада је звијезда слободе – Република Српска – међу нама, у сваком нашем дому и нашем сну, дајући нам своју свјетлост и хранећи се сјајем и чистотом наших срца, мисли и дјела. Надахнутим ријечима Кочић заповиједа: "Запамти добро ово: као што год у густој помрчини не можеш наћи свјетлости, исто ћеш тако узалуд у земљи без слободе тражити Правду. Слобода је света и узвишена мајка правде".

Ријечи слобода Кочић пише великим словом. Слобода! "Јер све је без тебе ништа, ништа је без тебе све!"

Као и Кочић кроз међаве, кроз јауке, кроз суданије, кроз магле... кроз буре и свјетлост, и ми смо кроз буне, устанке, ратове, одбрану, писану и неписану ријеч освојили врх слободе – Републику Српску.

Као и Кочићева "Отаџбина" и наша ревија "Змијање" је једна од манифестација којима се слави слобода, чији су простори, као и простори стваралаштва, бескрајни, отворени за нова доказивања и нова дјела, са дубоким коријенским и овим слободарским годинама Републике Српске.

Република Српска, са својим првим именом, опајала се у годинама припрема и покретања "Отаџбине". Тако је на неким мјестима, због свог географског, трговачког и политичког положаја у то вријеме, Бањалука постајала кристалациона тачка око које се групишу мања мјеста и читави крајеви као око својих политичких и културних средишта. Још тада је Бањалука, са својим околним Змијањем, Тимарем и Лијевчем, долазила у она ријетка мјеста окупиране отаџбине која су имала нешто већи број српскоправославног становни-

штва, у којима се налази већи број имућних људи и људи који су вољни судбину српског народа ових крајева да "скрену на стазу правилног развитака". Још тада је Бањалука позвана, као што је и данас позвана, да "прибира око себе све здравије народне елементе у ближој својој околици..." Ти здрави елементи, прожети патриотизмом и чистом љубављу за народни напредак, требало је да се збију и групишу у једно компактно тијело и уједињени да се поставе на одбрану од народних непријатељских елемената, и туђих и наших. Против таквих елемената, који се не жацају никаквих средстава у борби за личне интересе, ваљало је да се окупи све што мисли поштено, да их сузбија и спречава њихово штетно дјеловање.

Како поједина мјеста нису кадра сама преузети посао самоодбране, за тај посао потребан је заједнички рад више мјеста, потребна је удружена снага читавих крајева. Стога је Бањалука позвана да поведе коло у раду против свију народних непријатеља и у раду за политички, умни и економски напредак Српства овога краја и цијеле земље. У такву службу народних интереса најприје се у Бањалуци ставило јавно гласило "Наш живот" и његов наследник "Отаџбина", који су дизали "свој глас против сваког насртаја на интересе и светиње народне у овој земљи".

Као и Кочићева "Отаџбина" прије 110 година у драматичној окупационој историји, и Република Српска током 25 година постојања у Босни и Херцеговини војује за политику и право који не почивају на сили, насиљу и безобзирности.

Ослањајући се на мудрост мисли Кочићеве "Отаџбине", на велике мислиоце њених сарадника и на завјет историје, творци и ствараоци Републике Српске могли су да током њеног постојања оповргну тврдње западних и исламских дипломата и медија по којима су босански муслимани "добри" а Срби "рђави момци". У вези са тим француски генерал Галоа указивао је Србима на проблеме: "Ви, Срби, који се борите да би најзад имали право као и остали народи, да живите уједињени, под истим законом, немате много тежине на једном тасу геополитичке ваге, чији други тас заузима ислам са својом масом и богатством..." Република Српска превагнула је један и други тас!

Као што се Кочићева "Отаџбина" борила за Слободу и Правду, и данашња ревија "Змијање" у Републици Српској бори се за слободу и Европу. Културном и моралном стању Европе највише се радују исламисти. Препун жеље да се освете Европљанима, један исламски поглавар рекао је хришћанима на Западу: "Захваљујући вашим демократским законима ми ћемо вас освојити". Захваљујући нашим куранским законима – ми ћемо вама преовладати. Без обзира на позицију Републике Српске у стратегији мондијализма и фундаментализма и силу над правом, српски народ у Републици преко своје ревије "Змијање" тражи, као некад преко листа "Отаџбина", најбоље рјешење и за себе и за друге, и милом никад није цијепао и дијелио Босну и Херцеговину.

Као што је пред Османлијама, освајачима, тражио безбједност, узмицао у планинска подручја, у "области" и "крајине", тако је и у југословенској кризи почетком 90-их година 20. вијека српски народ у Босни и Херцеговини формирао "аутономне регије" и одатле тражио право на опстанак, у сразмјери са својом умањеном етничком структуром у односу на некадашњу доминантну, кад се борио за цјелокупну Босну и Херцеговину и југословенско ослобођење и уједињење.

Српско право на слободу у Босни и Херцеговини једногласно потврђују, и то од најстарије средњовјековне прошлости, и страни и домаћи научници, као што су Матија Рељковић, Ватрослав Јагић, Милан Решетар и многи други.

Интелектуални и научни кругови БиХ видјели су њену будућност само у заједници са Србијом. Покретац "Отаџбине" Петар Кочић, преко књижевног лика Симеуна Ђака, Босну је назвао "срцем и снагом србског отачества".

И покретачи и ствараоци Републике Српске су пред заговорницима исламског фундаментализма схватили да им је за очување сопственог идентитета потребна заједница у којој нису у мањини. И таква српска концепција водила је у сукоб са концепцијом исламског фундаментализма у Босни и Херцеговини, али је, с правом, било наде за опстанак. Како пише Никола Кољевић, политички представник тога времена, "српски човек је највише туговао кад му се отаџбина распадала и највише дизао главу кад је стварао своју државу". Имао је у виду једног домаћина са Козаре у тренутку кад се Југославија распадала а Републике Српске није било још на виду: "Неће Србин остати без отаџбине". Зато би се ријечима Добрице Ћосића да је "српско питање демократско питање" могло додати да је за прекодринске Србе "српско питање државно питање", о чему је писала и истицала у сваком броју Кочићева "Отаџбина". А њено је дјело данас Република Српска. Како на државу треба гледати говори за Србију и њене политичаре (1868) Светозар Марковић: "Треба обратити сва наша средства на ослобођење од Турака и политичко уједињење а кад то буде, онда ћемо имати снагу да изборимо унутрашњу слободу, тј. демократију". У истом смислу један савременик, на основу убједљиве немоћи да се вишевјековна историја Срба уништи "морем дезинформација, блокадама, агресивним војним етничким чисткама", сматра да се "не може нарушити природни ход историје који иде ка успостављању државне независности Републике Српске".

Зато су сва мишљења, страна и српска, научна а не политичка, значајна и данас, о 25-годишњици Републике Српске, нарочито због изражене дезоријентисаности, са етничким коријеном Босне и Херцеговине. О том питању збивања у њиховим временима подстицала су људе различитих профила да промишљају о БиХ научно а не политички.

Кочићева "Отаџбина" утрла је пут ревији "Змијање", само треба знати читати њене патриотске писце а и знати патриотски писати о неопходним аргументима развоја најважније српске државе, па и Републике Српске. То ће је

више учврстити него сви спољашни пријатељи. Ту улогу је давно одиграла Кочићева "Отаџбина", а нама остаје у задатак рад у ревији "Змијање".